

[Начало](#) > ... > [Съдебни Процедури](#) > [Граждански Дела](#) > [Признаване И Принудително Изпълнение На Съдебни Решения](#) > [Процедури За Изпълнение На Съдебно Решение](#) > [Portugal](#)

Процедури за изпълнение на съдебно решение

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Португалия

1 Какво означава принудително изпълнение в областта на гражданските и търговските дела?

Принудителното изпълнение по граждански и търговски дела представлява правен иск, предявен от вискателя или от страната, която иска принудително изпълнение, срещу длъжник или лице, срещу което се иска принудително изпълнение, чрез който вискателят отправя искане към съда да наложи спазването на задължение, което се дължи на вискателя.

Принудителното изпълнение може да има три цели: плащане на парична сума; предаване на определена вещ; или извършване на действие или въздържане от действие.

Принудителното изпълнение може да бъде под формата на стандартно съдебно производство (което може да бъде обикновено, бързо или еднократно) или на специално производство.

Всички производства по принудително изпълнение, свързани с плащане на парична сума, протичат под формата на обикновени стандартни съдебни производства, с изключение на посочените по-долу, които са бързи производства, както и на производствата по принудително изпълнение, свързани с издръжка, които са под формата на специални производства.

Бързите производства се прилагат при производства по принудително изпълнение, свързано с плащане на парична сума, въз основа на следното:

- арбитражно решение или съдебно решение в случаите, когато такова арбитражно или съдебно решение не може да бъде изпълнено в самото съдебно производство;
- искане за съдебно разпореждане за плащане, към което е приложено изпълнително основание;
- извънсъдебно изпълнително основание за платимо парично задължение, обезпечено чрез ипотека или залог;
- извънсъдебно изпълнително основание за платимо парично задължение, чиято стойност не надвишава двукратно стойността, за която са компетентни съдилищата от първа инстанция.

Дори когато е налице едно от горепосочените изпълнителни основания, се прилага обикновената процедура, а не бързата, в следните случаи:

- принудително изпълнение на алтернативно задължение, което зависи от опция или условие;
- когато задължението, което подлежи на принудително изпълнение, трябва да бъде уредено във фазата на изпълнение и уреждането му не се основава на просто математическо изчисление;
- когато е налице изпълнително основание, различно от съдебно решение, само срещу единия от съпрузите, а в молбата за принудително изпълнение страната, която иска принудително изпълнение, твърди, че дългът е общ за двамата съпрузи;

- при изпълнително производство, образувано само срещу второстепенен длъжник, който не се е отказал от право на възражение (*benefício da excussão prévia*).

Производствата по принудително изпълнение, свързани с предаването на определена вещ, както и с извършването на дадено действие, протичат като една-единствена стандартна процедура.

Принудителното изпълнение, свързано с предаване на определена вещ, може да бъде преобразувано в принудително изпълнение, свързано с плащане на парична сума, когато вещта, която следва да получи страната, която иска принудително изпълнение, не може да бъде намерена. В този случай, в рамките на същото производство, страната, която иска принудително изпълнение, може да поиска заплащане на стойността на вещта, която е трябвало да бъде предадена, както и загубата, произтичаща от неизпълнението на предаването.

Принудителното изпълнение, свързано с извършване на дадено действие, може да бъде преобразувано в принудително изпълнение, свързано с плащане на парична сума, ако страната, която иска принудително изпълнение, поиска обезщетение за претърпените вреди и плащане на въпросната сума.

Принудителното изпълнение по отношение на задължение за издръжка следва формата на специално производство, при което:

- страната, която иска принудително изпълнение, може да поиска да ѝ бъде присъдена част от сумите, заплатите или пенсионните плащания, получавани от лицето, срещу което се иска принудително изпълнение, или да ѝ бъдат предоставени наеми, принадлежащи на длъжника, за плащане на дължими или платими вноски, като присъждането или предоставянето не са свързани с изземване;
- когато страната, която иска принудително изпълнение, подаде заявление за присъждане на горепосочените суми, заплати или пенсионни плащания, субектът, отговорен за извършването на плащанията или за обработването на съответните платежни ведомости, се уведомява, че трябва да изплати присъдената част директно на страната, която иска принудително изпълнение;
- когато страна, която иска принудително изпълнение, поиска да ѝ бъдат предоставени наеми, тя трябва да посочи активите, за които се отнася искането, а съдебният изпълнител го удовлетворява с онези активи, които смята за достатъчни за покриване на дължимите и очакваните плащания. Лицето, срещу което се иска принудително изпълнение, може да бъде изслушано за тази цел;
- страната, срещу която се иска принудително изпълнение, винаги се призовава след извършване на изземването, а евентуално възражение от нейна страна срещу принудителното изпълнение или изземването не спира изпълнението.

Процедурата по принудително изпълнение е уредена в членове 550 и 551 (Видове процедури — Процедура по принудително изпълнение), членове 703—877 (Процедура по принудително изпълнение) и членове 933—937 (Специална процедура по принудително изпълнение във връзка със задължение за издръжка) от Гражданския процесуален кодекс (*Código de Processo Civil*), който можете да видите [тук](#).

2 Кой орган или кои органи са компетентни да извършват принудително изпълнение?

Компетентните органи за осъществяване на принудително изпълнение са съдилищата и съдебните изпълнители.

Самото принудително изпълнение се осъществява чрез съдебен процес за принудителното изпълнение, в който компетентните органи са съдилищата, подпомагани от съдебни изпълнители. В допълнение към съдебния процес законът предвижда и „предизпълнителна извънсъдебна процедура“ (*procedimento extrajudicial pré-executivo*), която има факултативен характер и която взыскателят може да използва, когато са изпълнени определени изисквания. Компетентните органи в предизпълнителната извънсъдебна процедура са съдебните изпълнители.

Съдебно производство по принудително изпълнение

Принудителното изпълнение започва с подаването на молба за принудително изпълнение в съда.

Образецът и условията за подаване на молбата за принудително изпълнение са определени в министерско постановление за изпълнение (*Portaria*) т.е. Министерско постановление за изпълнение № 282/2013 от 29 август 2013 г., с което се уреждат различни аспекти на принудителното изпълнение по граждански иски, и измененията в него (към момента на ревизиране на настоящия информационен документ — с Постановление № 239/2020 от 12 октомври 2020 г.), което можете да видите [тук](#).

Формулярите, които страната, която иска принудително изпълнение, може да ползва, за да подаде молба за принудително изпълнение, за което не се изисква процесуално представителство от адвокат, младши адвокат или юрист, са достъпни на [портала CITIUS](#).

- [Молба за принудително изпълнение](#)
- [Молба за принудително изпълнение на съдебно решение](#)

Съдебният изпълнител трябва да бъде определен от страната, която иска принудително изпълнение. Ако вискателят не направи това, секретарят на съда служебно назначава съдебен изпълнител на случаен принцип. Задълженията на съдебния изпълнител могат да се изпълняват от съдебен служител в изключителни случаи, предвидени в закона.

Като цяло разпределението на правомощията между съда и съдебния изпълнител е следното:

- отговорност на съдебния изпълнител е да извършва всички формалности по принудителното изпълнение, които не са възложени на секретаря или не са от компетентността на съдията, в това число по-специално призовки, уведомявания, публикуване, справки в бази данни, изземвания и вписвания на изземвания, уреждане на задължения и плащания;
- дори в случай че производството не завърши с издаване на съдебно решение, съдебният изпълнител трябва да гарантира изпълнението на действията, които произтичат от делото и изискват намеса от негова страна;
- в допълнение към изрично посочените в закона правомощия, отговорност на секретаря на съда е да осигури безпроблемното протичане на административните дела и провеждането на процеса и да изпълнява съдебни разпореждания, както по отношение на предварителния етап, така и по установителните производства освен при обстоятелства, свързани с призоваването, което е отговорност на съдебния изпълнител;
- отговорност на секретаря на съда е също да уведомява съдебния изпълнител за текущите установителни производства или обстоятелства, както и за извършените съответни действия, които могат да повлияят на производството.

По-специално,

отговорност на съдията е:

- да издава предварително разпореждане, ако е необходимо;
- да се произнася по възражението срещу принудително изпълнение и изземване, както и да провери и класифицира исковите в рамките на максимален срок от три месеца, считано от датата, на която е подадено възражението или иска;
- да се произнася, без възможност за обжалване, по оспорване на мерките и решенията на съдебния изпълнител;
- да взема решение по други въпроси, повдигнати от съдебния изпълнител, от страните или встъпилите трети страни.

отговорност на съдебния изпълнител е:

- да предприема необходимите мерки за проверка на законността на изпълнителното основание и да прави справки в компютърния регистър по принудителните изпълнения и в онлайн базите данни, с които може да се направи директна справка за установяване на секвестрируеми активи;
- да връчва призовка на лицето, срещу което се иска принудително изпълнение, включително в случаите, при които съответното лице е призовано да посочи активи за изземване, когато не са установени секвестрируеми активи;
- да извършва изземването и призоваването, което се осъществява след извършването на изземването;
- да провежда търга, уреждането на задълженията и плащането.

Материалната компетентност на съдилищата в производствата по принудително изпълнение, образувани в Португалия, е следната:

(Членове 111—131 от Закон № 62/2013 от 26 август 2013 г., който може да бъде намерен [тук](#))

- Изпълнителните състави на централния районен съд (*Instância Central do Tribunal de Comarca*) имат компетентност по граждански изпълнителни дела, с изключение на: компетентност, предоставена на съда за интелектуална собственост, съда по конкуренцията, регулацията и надзора, съда по морско право, съдилища, занимаващи се със семейни дела и с дела, свързани с ненавършили пълнолетие лица, трудовите съдилища, търговските съдилища, както и принудителното изпълнение на съдебни решения, постановени от наказателния съд, които съгласно наказателното производство не могат да се разглеждат от граждански съд.
- Когато няма компетентен изпълнителен състав или друг състав или специализиран съд, компетентни са съдебните състави с обща компетентност (или съответният граждански състав, когато има такъв) на местния районен съд (*Instância Local do Tribunal de Comarca*).

Териториалната компетентност на португалските съдилища за образуване на изпълнително производство е следната (членове 85—90 от Гражданскопроцесуалния кодекс, които можете да видите [тук](#))

- Като общо правило компетентен за принудителното изпълнение е съдът по местоживее на ответника, освен ако в конкретна правна разпоредба или в посочените по-долу правила не е предвидено друго.
- Вискателят обаче може да избере съда по мястото, където е трябвало да бъде изпълнено задължението, когато ответникът е юридическо лице или когато местоживееето на вискателя е в метрополна област Лисабон или Порто, и местоживееето на длъжника е в същата метрополна област.
- Ако принудителното изпълнение е за предаване на определена вещ или дълг с вещно обезпечение, компетентен е съдът на мястото, където се намира вещта, или съответно на мястото, където трябва да бъде намерено обремененото имущество.
- Когато изпълнителното производство трябва да бъде образувано по местопребиваване на длъжника и въпросното лице не живее в Португалия, но притежава имущество там, компетентен е съдът по местонахождение на въпросното имущество.
- Съдът по местонахождение на имуществото е компетентен също така, когато: изпълнителното производство трябва да бъде образувано в португалски съд, тъй като се отнася до действителността на учредяването/ликвидацията на дружества/други юридически лица със седалище в Португалия или до действителността на решенията на техните корпоративни органи, и не настъпва нито една от ситуациите, предвидени в предходните или следващите правила, приложими по отношение на принудителното изпълнение.
- При дела, включващи няколко принудителни изпълнения, чиято оценка е от компетентността на различни съдилища, ще бъде компетентен съдът по местоживее на длъжника.
- При изпълнението на съдебно решение на португалските съдилища молбата за принудително изпълнение се подава като част от производството, в което е произнесено решението, и принудителното изпълнение се вписва в преписката по делото. Копие от преписката се прехвърля, ако впоследствие делото бъде обжалвано. Когато за принудителното изпълнение е компетентно специализирано отделение, до него трябва да бъде изпратено възможно най-скоро копие от съдебното решение, молбата в основата на принудителното изпълнение и придружаващи документи.
- Ако решението е постановено от арбитри в рамките на арбитраж, който се е провел в Португалия, компетентният съд за принудителното изпълнение е районният съд по мястото на провеждане на арбитража.
- Ако делото е било заведено пред апелативния съд или пред Върховния съд, компетентен е съдът по местоживее на длъжника.
- В изпълнителни производства за разноски, глоби или обезщетения, дължими в резултат на злоупотреба с предявяването на съдебни искове, компетентен е съдът, в който се води производството, довело до оповестяване на съответната сметка или до уреждане на задълженията. Изпълнителните производства за разноски, глоби или обезщетения се извършват чрез присъединяване към съответното дело.

- Когато разпореждането за заплащане на разноски, глоби или обезщетения е постановено от апелативен съд или от Върховния съд, изпълнителното дело се разглежда в първоинстанционния съд, който е компетентен в района, в който се гледа делото.
- За принудително изпълнение на чуждестранно съдебно решение, включително европейско изпълнително основание, компетентен е съдът по местоживее на ответника.

Предварителна извънсъдебна изпълнителна процедура

Като алтернатива на съдебното производство взискателите могат да изберат да ползват предварителна административна процедура, наричана РЕРЕХ (*procedimento extrajudicial pré-executivo* — предварителна извънсъдебна изпълнителна процедура).

Съдебните изпълнители са компетентният орган за извършване на мерките по тази процедура.

РЕРЕХ може да се използва в случаи на: национални съдебни решения за принудително изпълнение; други национални изпълнителни основания; чуждестранни съдебни решения, обявени за изпълняеми; съдебни решения, чиято изпълняемост произтича от законодателството, договорите или конвенциите на ЕС, които са задължителни за Португалия; европейско изпълнително основание. Във всеки от тези случаи трябва да бъдат изпълнени следните две изисквания:

- взискателят трябва да притежава изпълнително основание, което отговаря на изискванията за прилагане на формата за бързо производство на стандартното изпълнително производство за заплащане на парична сума; и
- ищецът и ответникът трябва да имат данъчен идентификационен номер в Португалия, независимо от тяхното гражданство или местоживее.

Съдебните изпълнители извършват търсене на активи и доходи, като използват данъчния номер на ответника, и могат да правят това само в португалски бази данни (не могат да правят справки в базите данни на други държави членки). Португалското законодателство допуска чуждестранни юридически лица и чужди граждани да кандидатстват за данъчен номер, дори ако не упражняват никаква дейност или нямат местожителство в Португалия.

РЕРЕХ е електронна процедура без документи на хартиен носител, което е бързо и по-евтино от съдебните производства. [Първоначалната молба](#) се подава директно от взискателя чрез достъп до следната ИТ платформа на адрес:

Достъп до портала на данъчните и митническите органи се получава чрез идентификационни данни за достъп или чрез цифровия сертификат на „гражданската карта“ (*cartão de cidadão*).

Когато взискателят назначи упълномощен представител, адвокатите (*Advogados*) и юристите (*Solicitadores*) могат да получат достъп до платформата чрез цифров сертификат, издаден за целта от съответните им професионални организации.

При подаване на молбата процедурата автоматично се възлага на съдебен изпълнител и взискателите бързо (по правило в петдневен срок от подаване на молбата) получават информация за реалната възможност за възстановяване на дължимите им суми или удостоверение, че те са несъбираеми за данъчни цели, без да е необходимо да се прибягва до съдебно производство.

Основната цел на тази процедура е да се постигне доброволно плащане. Мерки за изземване/запор не могат да се осъществяват по процедурата РЕРЕХ. За да стане това, процедурата РЕРЕХ трябва да се преобразува в изпълнително производство.

По време на процедурата РЕРЕХ адресатът на молбата може да извърши доброволно плащане или да постигне споразумение за плащане с взискателя.

Ако молителят избере да бъде връчено уведомление на другата страна, то се връчва лично от съдебен изпълнител.

Адресати на молба, които са надлежно уведомени за процедурата и не предприемат действия, се вписват в публичния регистър на длъжниците, като по този начин може да бъде издадено

горепосоченото удостоверение за несъбираемост за правни и данъчни цели. По-късно, с пълното погасяване на вземането, това положение се променя, като името на длъжника се премахва от регистъра и се уведомява данъчната администрация.

В процедура РЕРЕХ страните могат да поискат намесата на съдия: молителят може да преобразува процедурата РЕРЕХ в изпълнително производство, когато не е получено доброволно плащане; адресатът на молбата може да направи това, като възрази срещу процедурата РЕРЕХ.

По отношение на разноските процедурата РЕРЕХ е по-евтина от съдебното производство. Само срещу 51,00 EUR с ДДС, независимо от стойността на иска, вискателите могат да разберат дали възстановяването на тяхното вземане е осъществимо или не. Ако се постигне събиране, в зависимост от конкретния случай, разноските могат да бъдат по-големи от 51,00 EUR.

Трябва също да се отбележи, че ако процедурата РЕРЕХ бъде преобразувана в изпълнително производство, вискателите са освободени от заплащане на първоначалната съдебна такса.

Процедурата РЕРЕХ е предвидена в Закон № 32/2014 от 30 май 2014 г., който можете да видите [тук](#), и е регламентирана със Заповед № 233/2014 от 14 ноември 2014 г., която можете да намерите на: [Pepex Order](#).

3 При какви условия може да се издаде подлежащ на принудително изпълнение документ или решение?

3.1 Производство

Изпълнителното производство в своята цялост се базира на изпълнително основание, в което се определят целта и границите на действията по принудително изпълнение. Счита се, че изпълнителните основания включват лихви за забава в размер на законната лихва върху съдържашото се в тях задължение.

Съдебните решения имат изпълнителна сила и по тях могат да бъдат издадени изпълнителни основания при следните обстоятелства:

а) Решения срещу ответника

- Съдебното решение се счита за изпълнително основание едва след като стане окончателно, освен ако жалбата, подадена срещу него, няма суспензивно действие.
- От гледна точка на изпълняемостта разпореденията и всякакви други решения или актове на органите на съдебната власт, които изискват спазване на задължение, се приравняват на съдебни решения. Решенията на Арбитражния съд (*Tribunal Arbitral*) имат изпълнителна сила при същите условия като решенията на общите съдилища.
- Без да се засягат разпоредбите на договорите, конвенциите, нормативната уредба на ЕС и специалните закони, съдебни решения, постановени от съдилища или арбитражи в чужда държава, могат да служат като основание за принудително изпълнение само след като са били преразгледани и потвърдени от компетентния португалски съд.
- Изпълнителни основания, издадени в чужди държави, не се нуждаят от преразглеждане, за да имат изпълнителна сила.

б) Документи, изготвени или заверени от нотариус или от други органи или специалисти с компетентност за тази цел, които изискват установяването или признаването на задължение

- Документи, изготвени или заверени от нотариус или от други органи или специалисти с компетентност за тази цел, в които се договарят бъдещи плащания или се установяват бъдещи задължения, могат да служат като основание за принудително изпълнение, при условие че е доказано посредством документ, изготвен в съответствие с клаузите, предвидени в тези документи, или, ако такива клаузи липсват, посредством документ, който сам по себе си е има изпълнителна сила, че е извършено плащане за сключване на търговска сделка или че е възникнало задължение вследствие на споразумение между страните.
- Документ, подписан от името на друго лице, има изпълнителна сила само ако подписът е заверен

от нотариус или от други органи или специалисти с компетентност за тази цел.

в) Дългови инструменти, макар и изготвени само в ръкописен вид, при условие че в този случай фактите, които съставляват каузалното правоотношение, са отразени в самия документ или са посочени в молбата за принудително изпълнение

- Дълговите инструменти включват чекове, менителници и записи на заповед.

г) Документи, на които се придава изпълнителна сила посредством специална разпоредба

- Такива са например молбите за съдебно разпореждане, към които се прилагат изпълнително основание и протоколи от събранията на етажна собственост.

3.2 Основни изисквания

По отношение на вземането

Вземането, чието изпълнение се иска, трябва да бъде безспорно, изискуемо и ликвидно. Ако това не е видно от изпълнителното основание, принудителното изпълнение започва с мерки, които имат за цел вземането да стане безспорно, изискуемо и ликвидно.

По отношение на взыскателя

Вземането, чието изпълнение се иска, трябва да бъде предявено от лицето, посочено като кредитор в изпълнителното основание. Ако изпълнителното основание е ценна книга на приносител, приносителят му ще иска привеждането му изпълнение.

Ако е налице наследяване на правото или на задължението, изпълнението трябва да се осъществи между правоприемниците на лицата, посочени в изпълнителното основание като взыскатели или длъжници по изпълняемото задължение. В самата молба за принудително изпълнение страната, която иска изпълнението, трябва да изложи фактите, които обуславят настъпването на правоприемство.

По отношение на длъжника

Принудителното изпълнение трябва да се иска срещу лицето, което е в положението на длъжник по изпълнителното основание.

Имуществото на лицето, срещу което се иска принудително изпълнение, се изземва дори ако по някаква причина то е във владение на трето лице, без обаче да се засягат правата, които това трето лице може да противопостави на страната, която иска принудително изпълнение.

Принудителното изпълнение на дълг, обезпечен с вещно обезпечение върху имущество на трето лице, трябва да бъде образувано директно срещу това трето лице, ако страната, която иска принудително изпълнение, желае изпълнение на обезпечението, независимо от факта, че срещу длъжника също може незабавно да бъде предявен иск.

Когато изпълнителното производство е образувано само срещу третото лице и е известно, че имуществото, обременено с вещно обезпечение, е недостатъчно, страната, която иска принудително изпълнение, може в рамките на същото производство да поиска продължаване на изпълнителното производство срещу длъжника, на когото ще бъде предявен иск за удовлетворяване на вземането в неговата цялост. Когато обремененото имущество принадлежи на длъжника, но е във фактическата власт на трето лице, последното, както и длъжникът, могат да бъдат съдени солидарно.

При изпълнително производство, образувано срещу второстепенен длъжник, имуществото на въпросния второстепенен длъжник не може да бъде иззето, докато не бъде иззето цялото имущество на главния длъжник, при условие че второстепенният длъжник повдигне основателни възражения в рамките на срока за оспорване на принудителното изпълнение.

Когато при изпълнително производство, образувано само срещу единия от съпрузите, е иззето имущество — съпругеска имуществена общност, защото се счита, че имуществото на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, е недостатъчно, съпругът на страната, срещу която се иска

принудително изпълнение, се уведомява да подаде молба за подялба на имуществото или да приложи документ, удостоверяващ, че вече има висящо производство за делба, а ако това не бъде направено, принудителното изпълнение продължава срещу имуществената общност.

Когато е образувано изпълнително производство срещу единия от съпрузите, страната, която иска принудително изпълнение, може да заяви, посочвайки доводи, че дългът, записан в изпълнителното основание, различно от съдебно решение, е общ. В такива случаи съпругът на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, се уведомява, за да заяви дали въз основа на изложените доводи приема, че дългът е общ. В противен случай, ако съпругът запази мълчание, дългът ще се счита за общ, без да се засяга правото му на оспорване, което може да упражни.

Когато е образувано изпълнително производство срещу един или повече от съпритежателите на самостоятелно имущество или неделима собственост, не могат да бъдат иззети вещи от общата собственост или части от нея, или определени части от неделимата собственост.

Когато е образувано изпълнително производство срещу наследници, може да бъде иззето само имущество, което те са получили от починалото лице. Когато изземването се отнася до друго имущество, длъжникът, срещу когото се иска изземване, може да посочи кои вещи в негово притежание са от наследствената маса и да поиска от съдебния изпълнител да отмени изземването. Искането може да бъде уважено, ако страната, която иска принудително изпълнение, не възрази, след като бъде изслушана. Ако страната, която иска принудително изпълнение, възрази срещу отмяната на изземването, страната, срещу която се иска принудително изпълнение, може да получи отмяна на изземването само ако наследството е било прието безусловно (не е образуван процес по извършване на опис) и при условие че заяви и докаже пред съда:

а) че иззетото имущество не идва от наследствената маса;

б) че не е получила от наследствената маса повече имущество от посоченото или, ако го е направила, че останалото имущество е било използвано за уреждане на задълженията на наследствената маса.

Правните разпоредби, на които се основава този режим, са посочените в отговора на въпрос № 1.

4 Цел и естество на принудителните мерки

Основните мерки за принудително изпълнение са:

- изземване;
- продажба;
- плащане;
- предаване на вещь;
- извършване на действието от друг за сметка на страната, срещу която се иска принудително изпълнение.

Тези основни мерки за принудително изпълнение могат да бъдат предшествани или последвани от други спомагателни мерки, необходими за тяхното прилагане (напр. избор на изпълнение, когато задължението е алтернативно; доказателство, че е спазено условие или че е извършена услуга, от която зависи задължението, което трябва да бъде изпълнено; ликвидация на задължението, чието изпълнение се иска, когато то е неликвидно; оценка на разноските за заместима престация от трето лице; предварителни консултации за установяване на местонахождението и идентифициране на секвестрируемо имущество; вписване на изземване; създаване на депозитар за иззетото имущество; публично оповестяване на продажбата на иззетото имущество; съобщение за продажбата до службата по вписване).

Изборът на мерки за изпълнение зависи от целта на изпълнението, която може да бъде: плащане на парична сума; предаване на определена вещь; или извършване на действие.

При изпълнителните производства, свързани с плащане на парична сума, мерките за принудително изпълнение, които са най-подходящи за неговите цели, са изземване, продажба и плащане.

При изпълнителните производства, свързани с предаване на определена вещ, мярката за принудително изпълнение, която е най-подходяща за неговите цели, е предаването на въпросната вещ от съдебния изпълнител. Когато не може да бъде намерена вещта, която трябва да получи страната, която иска принудително изпълнение, тази страна може да преобразува иска в изпълнително производство, свързано с плащане на парична сума, чрез заплащане на стойността на вещта, както и на щетите, произтичащи от непредаването.

В изпълнителното производство за извършване на действие може да има две алтернативни подходящи мерки за изпълнение: извършване на действието от друго лице за сметка на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, когато действието е заменяемо, както и обезщетение за забавата; или изплащане на обезщетение за претърпени вреди, когато действието е незаменяемо, към което може да се добави и неустойка. Когато страната, която иска принудително изпълнение, търси обезщетение за претърпени вреди, искът се преобразува в изпълнително производство, свързано с изплащане на парична сума.

4.1 Кои видове активи могат да бъдат предмет на принудително изпълнение?

Всички секвестрируеми активи на длъжника могат да бъдат предмет на принудително изпълнение.

Принудителното изпълнение може да включва активи на трети лица, когато те са свързани с обезпечаване на вземане или са предмет на действие, извършено във вреда на взыскателя, което той успешно е оспорил.

Секвестрируеми са само вещи и права, които могат да бъдат оценени в парично изражение. Не могат да бъдат иззети вещи, които не се търгуват законно.

Във връзка с посочените по-горе правила предмет на принудително изпълнение могат да бъдат следните активи:

- недвижимо имущество;
- движими вещи;
- кредити;
- ценни книжа;
- права;
- правни очаквания;
- банкови депозити
- надбавки или заплати;
- неделими активи;
- дялове в дружества;
- търговски помещения.

4.2 Какви са последиците от принудителните мерки?

Последици от изземването

- с изключение на специално предвидените в закона случаи, чрез изземването страната, която иска принудително изпълнение, придобива правото да получи плащане с предимство пред всеки друг взыскател без предварително вещно обезпечение;
- ако активите на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, вече са били конфискувани, предимството при изземване се отнася до датата, на която те са били конфискувани;
- без да се засягат правилата за вписване, никакви разпоредителни действия, обременяване с тежести или отдаване под наем на иззетите активи не могат да се противопоставят на принудителното изпълнение;
- когато е запорирано вземане на длъжника, погасяването на вземането по причина, зависеща от волята на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, или на нейния длъжник, и което е настъпило след запора, също не може да се противопостави на принудителното изпълнение;
- изплащането в пълен размер или цесията, преди запора, на наеми, които не са просрочени, не

може да се противопостави на страната, която иска принудително изпълнение, ако тези наеми се отнасят за периоди, които все още не са изтекли към датата на запора;

- ако иззетата вещь е изгубена, отчуждена или претърпи обезценяване и във всеки от случаите се дължи някакво обезщетение на трети лица, страната, която иска принудително изпълнение, запазва правото, което има върху вещта, по отношение на въпросните вземания или паричните суми, изплатени като обезщетение.

Последици от продажбата

- при принудителна продажба правата на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, върху продадената вещь се прехвърлят на купувача;
- активите се прехвърлят, без да са обременени с каквито и да било тежести или други вещни права, които не са били вписани преди конфискацията, изземването или налагането на обезпечителна мярка, с изключение на учредените на по-ранна дата, които пораждат последици по отношение на трети лица независимо от регистрацията;
- горепосочените права на трети лица, които изтичат, се прехвърлят към постъпленията от продажбата на съответните активи.

Последици от плащането

- плащането погасява принудителното изпълнение;
- плащането може да се извърши чрез парично плащане, разпределяне на активи за вискателя, предоставяне на доход или плащане на вноски чрез споразумение между страната, която иска принудително изпълнение, и страната, срещу която се иска принудително изпълнение.

Последици от предаването на вещь

- ако страната, срещу която се иска принудително изпълнение, не предаде доброволно вещта, с оглед извършване на предаването като алтернатива се прилагат *mutatis mutandis* разпоредбите, уреждащи изземването, като се извършват претърсвания и други необходими мерки;
- предаването може да включва активи, които са собственост на държавата, на други публични юридически лица, на концесионери на обществени поръчки или услуги, или на благотворителни дружества;
- когато става въпрос за движими вещи, които трябва да бъдат определени чрез преброяване, теглене или измерване, основните действия се извършват в присъствието на съдебния изпълнител, който доставя дължимото количество на страната, която иска принудително изпълнение;
- когато става въпрос за недвижимо имущество, съдебният изпълнител прехвърля правото на собственост върху страната, която иска принудително изпълнение, като ѝ предоставя документите и ключовете, ако има такива, и уведомява страната, срещу която се иска принудително изпълнение, наемателите и всеки, който е във владение, за да гарантира, че те ще признаят и зачитат правата на страната, която иска принудително изпълнение;
- когато дадена вещь се притежава съвместно с други заинтересовани лица, страната, която иска принудително изпълнение, има право на собственост върху своята идеална част;
- когато имотът е основно жилище на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, в случай че има сериозни затруднения за настаняването ѝ в друго жилище, съдебният изпълнител предварително информира за това общинския съвет и компетентните социални служби;
- когато имотът е основно жилище и е взет под наем от страната, срещу която се иска принудително изпълнение, съдебният изпълнител спира предаването, когато е налице медицинско свидетелство, в което се посочва, че мярката застрашава живота на живущото в жилището лице поради негово остро заболяване, както и срокът, за който трябва да бъде спряно принудителното изпълнение.

Последици от извършването на действие

- ако страната, която иска принудително изпълнение, избере действието да бъде извършено от друго лице, тя прави искане да бъде назначен експерт, който да направи оценка на разходите за това;
- след приключване на оценката се изземват активите, необходими за изплащане на установената сума, като се следват другите условия на изпълнителното производство за плащане на парична

сума;

- ако длъжникът е задължен да не извършва никакво действие и въпреки това извърши такова, вискателят има право да поиска евентуално завършени строителни работи да бъдат отстранени за сметка на лицето, което е задължено да не ги извършва;
- това право се прекратява и съгласно общите условия се изплаща само обезщетение, ако поради отстраняването претърпените от длъжника вреди са значително по-големи от претърпените от вискателя вреди.

4.3 Какъв е срокът на действие на тези мерки?

Продажбата, плащането, предаването на вещь и извършването на действие са мерки за принудително изпълнение, които — веднъж извършени — нямат срок на валидност. Същото се отнася и за изземването, макар и със спецификата, посочена по-долу във връзка с изземването на активи, подлежащо на вписване.

По отношение на изземването на недвижими имоти, подлежащо на вписване, вписването на изземването е задължително и трябва да бъде извършено от съдебния изпълнител. В някои изрично предвидени в закона случаи регистрацията на изземването трябва да бъде вписана като временна. В тези случаи временната регистрация изтича, ако не бъде преобразувана в постоянна регистрация или подновена в рамките на приложимия срок. Ето защо, в случай на изземване на подлежащи на вписване активи, чиято регистрация е временна, съдебният изпълнител трябва да гарантира, че временната регистрация ще бъде преобразувана в постоянна, ако междувременно това стане възможно, или ще бъде подновена за необходимия период от време.

И накрая, започнатото изпълнително производство може да приключи на етапа на надлежна проверка за установяване на активите на длъжника, без да доведе до плащане, ако надлежната проверка се окаже без резултат след изтичане на сроковете, предвидени в гражданскопроцесуалния закон, в зависимост от делата и приложимата форма на производството.

Правните разпоредби, на които се основава този режим, са посочените в отговора на въпрос № 1.

5 Има ли възможност за обжалване на решението, с което се постановява такава мярка?

В широк смисъл думата „обжалване“ (*recurso*) обхваща възражение срещу принудително изпълнение, възражение срещу изземване и обжалване в тесния смисъл на думата.

Възражение срещу принудително изпълнение

Лицето, срещу което се иска принудително изпълнение, може да оспори принудителното изпълнение, като повдигне възражения срещу принудителното изпълнение в 20-дневен срок от датата на призовката.

Без да се засягат разпоредбите на международното право и законодателството на ЕС, които са задължителни за Португалия и се прилагат с предимство съгласно националното законодателство, основанията за възражение срещу принудителното изпълнение се различават в зависимост от това дали то се основава на съдебно решение (по-ограничено), на арбитражно решение (малко по-широко) или на друго изпълнително основание (още по-широко).

Когато принудителното изпълнение се основава на съдебно решение, възраженията могат да се основават само на следните основания:

- изпълнителното основание не съществува или няма изпълнителна сила;
- внесеният акт или завереното копие са подправени или неточни и това влияе върху условията за принудително изпълнение,
- липса на процесуално изискване, от което зависи редовността на изпълнителното производство, без да се засяга спазването му;
- неучастие на ответника в процеса на установяване, ако се установи някое от положенията, посочени в член 696, буква е) от Гражданския кодекс (невръчена призовка или нищожна призовка);

липса на информираност за призовката по причини, които не могат да бъдат вменени на ответника; липса на възражения поради форсмажорни обстоятелства);

- спорно, неизпълняемо или неликвидно задължение, предмет на изпълнението, което не е разгледано в началния етап на изпълнителното производство;
- дело, разгледано преди изпълнението на съдебното решение;
- всеки фактор, който погасява или променя задължението, при условие че е настъпил след приключване на обсъждането в процеса на установяване и могат да бъдат предоставени документни доказателства; давността на правото или задължението може да бъде доказана по всякакъв начин;
- насрещен иск срещу лицето, което иска принудително изпълнение, с цел извършване на прихващане на вземания;
- когато е налице решение, с което се утвърждава приемане или уреждане на задължения, всяко основание за нищожност или унищожаемост на тези действия.

Когато принудителното изпълнение се основава на арбитражно решение, в допълнение към изложените по-горе основания за възражение срещу принудителното изпълнение е възможно да се направи позоваване на съображенията, на които може да се основава съдебната отмяна на същото решение, без да се засягат разпоредбите на [Закона за доброволния арбитраж \(Lei da Arbitragem Voluntária\)](#).

Когато принудителното изпълнение не се основава на съдебно решение или на молба за разпореждане, към която е присъединено изпълнително основание, в допълнение към основанията за възражение срещу принудително изпълнение въз основа на вече посочено решение, за защита могат да се използват всички други основания, представени в процеса на установяване.

Възражение срещу изземването

Страната, срещу която се иска принудително изпълнение, съпругът на тази страна и трети лица могат да възразят срещу изземването на определени активи в следните случаи.

Когато се изземват активи, принадлежащи на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, тази страна може да възрази срещу изземването на някои от следните основания:

- недопустимост на изземването на действително изетите активи или на размера, в който е извършено изземването;
- незабавно изземване на активи, които само субсидиарно удовлетворяват изпълнението на задължението;
- изземване на активи, които съгласно условията на материалния закон не би трябвало да бъдат засегнати от мярката, тъй като не удовлетворяват изпълнението на задължението.

Ако изземването или каквато и да било съдебно постановена конфискация или предаване на активи нарушава правото на собственост или друго несъвместимо с прилагането или обхвата на мярката право, предоставено на лице, което не е страна по делото, пострадалата страна може да потърси правата си, като предяви иск за неправомерно иззети вещи към трета страна.

Съпруг, който се явява трета страна, може без разрешение на другия съпруг да защити правата си по отношение на своите собствени или на общите активи, които са били неправомерно засегнати от изземването.

Правните разпоредби, на които се основава този режим, са посочените в отговора на въпрос № 1.

Обжалване

Производство по обжалване по общия ред може да се заведе пред апелативен съд (*de apelação*) (срещу решения, постановени от първоинстанционен съд) или с касационна жалба (*de revista*) (подадена пред Върховния съд). Обжалването по общия ред на решения, постановени в изпълнително производство, се уреждат от разпоредбите, приложими към установителната процедура.

По правило обикновена жалба е допустима само когато делото е за стойност над сумата, за която е компетентен съдът, чието решение се обжалва, и обжалваните решения са неблагоприятни за жалбоподателя със сума, която също надвишава половината от сумата, за която е компетентен този съд.

В Португалия сумата, за която е компетентен апелативният съд, е 30 000 EUR, а сумата, за която е компетентен съдът от първа инстанция, е 5 000 EUR.

В производството по принудително изпълнение се предвиждат определени обезпечителни мерки, които в зависимост от конкретния случай биха могли да се бъдат предприети или не — напр. оспорване на принудителното изпълнение чрез искове за неправомерно иззети вещи, предявени от страната, срещу която се иска принудително изпълнение, възражение срещу изземването от страната, срещу която се иска принудително изпълнение, или от трети страни, проверка и класифициране на вземанията, когато има взискатели с вещно обезпечение върху иззети активи, които претендират за изплащане на съответните им вземания от постъпленията от иззетите активи. Решенията, постановени по тези обезпечителни мерки, също подлежат на обжалване при условията, изложени по-горе.

По-специално, в изпълнителното производство жалбите произтичат от следното:

- решение за преценка на отстраняването от длъжност на съдия;
- решение за определяне на изключителната компетентност на съда;
- решение, с което се постановява спиране на производството;
- определение за приемане или отхвърляне на устно изложени твърдения (*articulado*) или доказателства;
- решение за налагане на глоба или друго процесуално наказание;
- решение, с което се постановява отмяна на регистрация;
- решение, постановено след влизане в сила на съдебно решение;
- решения, които би било абсолютно безпредметно да се оспорват чрез обжалване на окончателното съдебно решение;
- решения за прекратяване, погасяване или отмяна на принудителното изпълнение;
- решения, постановяващи отмяна на продажба
- решения, постановяващи упражняването на правото на приоритет или обратно изкупуване;
- отказ, дори частичен, от разглеждане на молбата за принудително изпълнение;
- определение, с което се отхвърля молбата за принудително изпълнение.

С касационна жалба се обжалват:

- решения на апелативните съдилища, постановени по обжалване в производство по уреждане на спорове, които не се основават на просто математическо изчисление, на проверка и класифициране на вземания или на възражения срещу принудителното изпълнение;
- това не засяга случаите, в които обжалването пред Върховния съд винаги е допустимо.

Правилата, уреждащи обжалването по изпълнителни дела, са посочени в членове 852—854 от Гражданския процесуален кодекс, които можете да видите на адрес: [Граждански процесуален кодекс](#).

6 Подлежи ли принудителното изпълнение на ограничения, по-специално във връзка със защитата на длъжника или сроковете?

Да, съществуват ограничения, свързани със защитата на длъжника. Някои са ограничения във връзка с изземването, други са ограничения за принудително изпълнение, произтичащи от срокове.

Ограниченията във връзка с изземването, свързани със защитата на длъжника, се състоят в абсолютна или пълна несеквестируемост, относителна несеквестируемост и частична несеквестируемост на определени активи на длъжника. Има две други ограничения: едното е свързано със защитата на общото имущество на брачната двойка, когато изпълнителното производство е образувано само срещу един от съпрузите, а другото произтича от принципа на пропорционалност, според който следва да се изземва само имуществото, необходимо за удовлетворяване на дълга, и направените при принудителното изпълнение разности.

Изминалото време може да ограничи възможностите за принудително изпълнение в случай на давностен или преклузивен срок. След изтичането на съответните срокове се погасява правото, за което се търси принудително изпълнение.

По-долу е обяснено как функционират тези ограничения, свързани със защитата на длъжника и със

сроковете.

Абсолютно и напълно несеквеструеми активи

Освен стоките, които са несеквеструеми съгласно специална разпоредба, абсолютно несеквеструеми са също следните:

- неотчуждаеми вещи или права;
- активи, които са публична собственост на държавата и на други публични юридически лица;
- вещи, чието изземване би било неморално или не би имало икономически смисъл, защото пазарната им стойност е незначителна;
- вещи, специално предназначени за изпълняване на религиозни обреди;
- гробищни места;
- пособия и предмети, които са от съществено значение за хората с увреждания и за лечение на болните.

Активи, относително освободени от изземване

- с изключение на случаите, когато принудителното изпълнение е за изплащане на дълг с вещно обезпечение, имуществото на държавата и на други публични юридически лица, имуществото на субекти, изпълняващи обществени поръчки за строителство или концесии за обществени услуги, както и имуществото на благотворителни организации, се освобождава от изземване, когато е специално предоставено за обществено ползване;
- работните инструменти на страната, срещу която се търси принудително изпълнение, и предметите, които са от съществено значение за упражняването на нейната професия или професионално обучение, също са освободени от изземване, освен ако: въпросната страна посочи, че могат да бъдат иззети, или ако принудителното изпълнение е за заплащане на покупната им цена или разходите за ремонта им, или ако са запорирани като материални активи в помещения за извършване на стопанска дейност.
- имуществото от първа необходимост за всяко домакинство в дома, където живее длъжникът, срещу когото се иска принудително изпълнение, също е освободено от изземване, освен ако изпълнението не е за заплащане на покупната цена на самите вещи или на разходите за техния ремонт.

Частично секвеструемо имущество

- Две трети от нетните заплати, надници, периодични суми, получени като пенсия за прослужено време или всякакви други социални придобивки, застраховки, обезщетения за злополука, рента или плащане от всякакъв вид, които гарантират на длъжника средства за препитание, са несеквеструеми.
- за целите на изчисляването на нетната част на горепосочените плащания се вземат предвид само изискваните по закон вноски;
- несеквеструемостта има горна граница, равна на три национални минимални работни заплати към момента на всяко изземване, и долна граница — в случаите, когато длъжникът не разполага с други доходи — равна на една национална минимална работна заплата.
- горепосочените граници не се прилагат, когато вземането се налага за издръжка, като в този случай освободена от изземване е сума, равна на пълната независеща от вноски пенсия;
- при изземването на пари или на наличности по банкова сметка освободена от изземване е сума, равна на националната минимална работна заплата или, ако става дума за задължения за издръжка, сума, равна на пълната независеща от вноски пенсия. (Тази несеквеструемост и гореспоменатата частична несеквеструемост не се прилагат кумулативно);
- след преценка на размера и естеството на вземането, както и на нуждите на длъжника, срещу когото се иска принудително изпълнение, и на неговото семейство, съдията може, по изключение и по искане на длъжника, срещу когото се иска принудително изпълнение, да намали частта от неговите доходи, която подлежи на изземване, за период, който той счете за разумен, и дори да освободи дохода на длъжника в пълния му размер за период, ненадвишаващ една година.

Несеквеструемост на парични суми или банкови депозити

Парични суми или банкови депозити, произтичащи от удовлетворяването на освободено от изземване

вземане, са освободени от изземване при същите условия като първоначалното вземане.

Ограничения за изземване на съвместни активи в изпълнителни производства, заведени срещу един от съпрузите

- когато в изпълнително производство, образувано само срещу единия от съпрузите, е иззето имущество — съпругеска имуществена общност, защото се счита, че имуществото на длъжника е недостатъчно, на съпруга на длъжника се връчва известие да поиска в рамките на 20 дни законна подялба на имуществото или да приложи удостоверение, потвърждаващо, че е в ход производство, в което вече е поискана подялба, като в противен случай принудителното изпълнение срещу имуществената общност ще продължи;
- след като молбата за подялба бъде присъединена или удостоверението бъде приложено, принудителното изпълнение се спира, докато се извърши делбата. Ако в резултат на делбата иззетите активи не се попаднат в патримониума на страната, срещу която се иска принудително изпълнение, могат да бъдат иззети други активи, които са попаднали в него, като предходното изземване остава в сила до извършването на новото изземване.

Общите правила за имуществото, което може да бъде заповорено, и ограниченията относно заповорите са определени в членове 735—747 от [Гражданския процесуален кодекс](#).

Ограничения за изземване, наложени от съображения за пропорционалност

Изземването се ограничава до имуществото, необходимо за плащане на дълга, подлежащ на принудително изпълнение, и на предвидимите разходи за това, които за целите на изземването и без да се засяга възможността за уреждане на задължението на по-късен етап, се предполага, че възлизат съответно на 20 %, 10 % и 5 % от стойността по принудителното изпълнение, в зависимост от това дали въпросната стойност е в границите на финансовата компетентност на районния съд, надвишава тази стойност, но не и четирикратния размер на стойността, за която е компетентен апелативният съд, или е по-висока от последната стойност. Стойността, за която е компетентен районният съд, е 5000 EUR, а тази, за която е компетентен апелативният съд, е 30 000 EUR (през 2021 г., когато е ревизиран настоящият информационен документ). Двете стойности са определени в член 44 от Закон № 62/2013 от 26 август 2013 г., който можете да видите [тук](#).

Ограничения при принудителното изпълнение, произтичащи от давност

По правило правото на съдебна защита (чието съществуване или установяване зависи от волята на страните) се погасява по давност, когато не бъде упражнено в определения от закона срок.

Съдът не може да приложи служебно давността. За да породи действие, погасяването по давност трябва да бъде поискано по съдебен или по извънсъдебен ред от лицето, което се ползва от него, от негов представител или, ако лицето не е правоспособно — от прокурора.

След изтичане на давностния срок бенефициерът (длъжникът) може да откаже да извърши плащането или да оспори по какъвто и да е начин упражняването на погасеното по давност право. Ако срещу съответното лице е заведено изпълнително производство, длъжникът, срещу когото се иска принудително изпълнение, може да възрази срещу принудителното изпълнение чрез иск за неправомерно иззети вещи, в който се позовава на изтеклия давностен срок. Срокът за възражения срещу принудителното изпълнение е 20 дни от призоваването.

Длъжникът обаче не може да търси възстановяване (връщане) на вноската, която е направил доброволно, за да изпълни погасено по давност задължение, дори когато е платил, без да знае за срока. Това правило важи за всички форми на удовлетворяване на погасено по давност право, както и за неговото признаване или за предоставяне на гаранции.

Погасяване по давност може да се противопостави на страната, която иска принудително изпълнение, от кредиторите на длъжника и от трети лица със законен интерес от оповестяването му, дори когато длъжникът се е отказал от прилагането на давностния срок. Ако обаче длъжникът се откаже от прилагането на давностен срок, вискателите могат да се позоват на него само ако са спазени определените в гражданското законодателство условия за предявяване на отменителни искове

(*impugnação pauliana*).

Ако длъжникът, в случай че бъдат повдигнати обвинения, не се позове на давността и съдът отсъди срещу него, окончателното решение не засяга признатото право на неговите вискатели.

Обичайният давностен срок е 20 години, но съществуват и по-кратки давностни срокове.

Петгодишна давност имат:

- пожизнени ренти и наеми на земя;
- наеми, платими от наемателя, дори и еднократно;
- дългосрочни наеми;
- лихви, предвидени в договор или закон, включително брутни лихви и дивиденди на дружества;
- проценти за погасяване на главницата, платима с лихва;
- дължими плащания за издръжка;
- всички други периодично възобновяеми плащания.

Законът определя давностни срокове по презумпция (въз основа на презумпцията за изпълнение) в следните случаи:

- искове на търговски обекти, предоставящи настаняване, храна или напитки, за предоставяните от тях настаняване, храна и напитки се погасяват по давност след шест месеца, без това да влияе на посочения по-долу двугодишен давностен срок;
- искове по отношение на предоставяните услуги на търговски обекти, предоставящи настаняване, или настаняване и храна или напитки на студенти, се погасяват по давност след две години, както и искове на учреждения, предоставящи образование, обучение, помощ или лечение;
- искове на търговци за предмети, продадени на лице, което не е търговец, или за предмети, които не са предназначени за търговска дейност, упражнявана от купувача, се погасяват по давност след две години, както и исковите на професионално ангажирани в сектор за доставка на стоки или продукти, извършване на работа или управление на делата на друга страна, включително направените разходи, освен ако съответната услуга не е предназначена за икономическата дейност на длъжника;
- искове за услуги, предоставени при упражняване на свободни професии, и за възстановяване на съответните разходи се погасяват по давност след две години.

Когато се касае за давностен срок, описан в гражданското право като давностен срок по презумпция, се прилагат следните правила:

- презумпцията за изпълнение поради изтичане на давностния срок може да бъде оборена само с признание от първоначалния длъжник или от лицето, на което вземането е прехвърлено чрез наследяване;
- извънсъдебното признание е валидно само когато е в писмен вид;
- иск се счита за признат, ако длъжникът откаже да даде показания или да положи клетва пред съда, или извърши правни действия, които са несъвместими с презумпцията за изпълнение.

Давността на правата, признати в съдебно решение или изпълнително основание, действа по следния начин:

- когато за дадено право по закон е определен давностен срок, по-кратък от обичайния, дори той да е само предполагаем, спрямо това право се прилага обичайният давностен срок, ако правото е останало валидно след влязло в сила съдебно решение или друго изпълнително основание;
- когато съдебното решение или друго изпълнително основание обаче се отнасят за вноски, които все още не са дължими, давностният срок по отношение на такива вноски остава този, който е по-кратък.

В Гражданския кодекс са определени правила за началото на давностния срок, неговото спиране или прекъсване. Когато има основания за спиране (напр. непълнолетие, военна служба, форсмажорни обстоятелства, вина на длъжника), давностният срок не започва и не тече. Когато давностният срок бъде прекъснат, изминалото време не се зачита и започва да тече нов давностен срок.

Взискател, който има интерес от прекъсване на давностен срок, може да поиска това, като се възползва или прибегне до едно от следните действия:

- изпращане на призовка или съдебно уведомление за всеки акт, с който се изразява пряко или косвено намерението за упражняване на правото, без значение към кой вид производство се отнася актът, и дори ако съдът не е компетентен.

Ако в рамките на пет дни, след като е поискано, призоваването или уведомяването не бъде извършено поради причина, която не се дължи на заявителя, давностният срок се прекъсва след изтичането на пет дни.

Отмяната на призоваването или уведомяването не е пречка за прекъсването на давността, предвидено в предходните точки.

За целите на настоящия член, всяко друго съдебно средство, с което актът се довежда до знанието на лицето, срещу което може да бъде упражнено правото, се счита за еквивалентно на призовка или уведомление.

- арбитражно споразумение, въз основа на което се прекъсва давностният срок, свързан с предявеното правото;
- признаване на правото преди съответният носител да го упражни срещу лицето, срещу което това право може да бъде упражнено;
- мълчаливо признаване се взема предвид само когато е резултат от събития, които недвусмислено изразяват такова признаване.

Прекъсването на давностния срок има следните последици (освен ако в закона изрично е предвидено друго):

- изминалото до този момент време не се зачита;
- от момента на акта, довел до прекъсването, започва да тече нов давностен срок;
- новата давност съответства на първоначалния давностен срок.

Ограничения при принудителното изпълнение, произтичащи от изтичане на срока на действие

Когато по закон или по волята на страните дадено право трябва да бъде упражнено в рамките на определен период, се прилагат правилата за изтичане на срока на действие, освен ако в закона изрично е упоменат давностен срок.

Изтичането може да бъде предотвратено само чрез извършване в рамките на законовия или договорния срок на действието, което законът или договорът свързва с възпиращ ефект. Самото предявяване на иска за установяване или принудително изпълнение предотвратява изтичането на срока, освен ако не е необходимо връчване на призовка на длъжника. Когато в договор или законова разпоредба е определен срок, свързан със съдебната защита, признаването на такава защита от лицето, срещу което тя трябва да бъде упражнена, също предотвратява изтичането на срока.

Срокът на действие може да бъде спряен или прекъснат само в случаите, когато законът предвижда това, и ако законът не определя друга конкретна дата, срокът на действие започва да тече от момента, в който правата могат да бъдат законно упражнени.

Изтичането на срока се преценява от съда служебно и може да се изтъква на всеки етап от производството в случай на неотчуждаеми права. Ако се отнася до съдебна защита, въз основа на която е образувано изпълнително производство, изтичането на срока трябва да бъде посочено от лицето, което се ползва от него (по принцип длъжникът/страната, срещу която се иска принудително изпълнение).

Определението и последиците от давностния срок и датата на изтичане на действието са посочени в членове 309—340 от Гражданския кодекс, който може да бъде намерен [тук](#).

Предупреждение:

Звено за контакт по граждански въпроси към Европейската съдебна мрежа, съдилищата, както и

други служби и органи не са обвързани от информацията, съдържаща се в настоящия информационен документ. Необходимо е също да се прочетат действащите правни текстове. Те подлежат на редовни актуализации и развиващо се тълкуване в съдебната практика.

N.B.:

Звеното за контакт по граждански въпроси към Европейската съдебна мрежа, съдилищата или други субекти и органи не са обвързани от информацията, съдържаща се в настоящия информационен документ. Необходимо е също да се прочетат действащите правни текстове. Те подлежат на редовни актуализации и развиващо се тълкуване в съдебната практика.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

■ Последна актуализация: 20/12/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.